

ABONAMENTUL.

Un an 120 cor. (60 lei)

6 an 60 „ (30 lei)

3 an 30 „ (15 lei)

O lună 10 „ (5 lei)

In nr. 50 fil. (25 bani)

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată C. 1.50 a doua
și a treia oară C. 1.20

Manuscrise sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII“ Blaj.

Ziar național — apare în fiecare zi de lucru.

Alegerile pentru Constituantă.

După lungă și dornică așteptare stăm în fața alegerilor pentru Constituantă. Decretul regal fixează zilele de alegeri la cameră pe 2, 3 și 4 Noemvrie, iar la Senat pe 7 și 8 Noemvrie. Rezultatul alegerilor este așteptat cu mare încordare. Ele sunt prima probă despre maturitatea politică a poporului nostru.

În trecut au votat puțini, și aceia, de regulă au fost duși la urnă prin intimidări și alte mijloace de corupțiune. Acum legea electorală, votată de către marele sfat național în sesiunea din August a. c., garantează deplin libertatea și curățenia alegerilor.

Este rândul nostru, să dovedim, că știm face uz în interesul țerei de preainsemnatul drept, ce ni-l'a adus cu sine democrația, de sufragiul universal.

Alegerile actuale sunt de cel mai mare moment nu numai fiind primele după introducerea sufragiului universal, ci fiind că chemarea celorce au să fie aleși este de o importanță capitală. Ei vor fi membrii adunării constituante, chemate a croi și așeză nouă temelii statului român. Legile fundamentale ale noii constituțiuni, au să asigure libertățile publice, și deodată să servească la dezvoltarea, consolidarea și înflorirea statului în spirit democratic.

Constituția actuală a României creată la anul 1866, când venise ca domnitor prințul Carol, a fost revizuită la 1884; România, adevărat eluțându-și independența în războiul dela

1877—78, aceasta situație a reclamat și schimbare corespunzătoare a constituției.

O schimbare mai radicală a constituției însă o pretinde nouă situație înstăpânită prin crearea României mari. Ne trebuie o constituție, care să corespundă deplin la spiritul timpului, deodată însă să țină seamă și de tradițiile și exigențele singuraticilor provincii, din cari se alcătuște noul stat român. Noua constituție trebuie să-i mulțamească pe toți cetățenii și să-i contopească în o gândire și o simțire, ca pe membrii aceluias stat român pe veci unit și nedespărțit.

Ca reviziunea constituției să corespundă acestor postulate, fiecare provincie română are să-și trimită ca reprezentanți în corpurile legiuitoare pe bărbații cei mai valoroși și mai devotați cauzei naționale și intereselor publice. În privința aceasta, credem, ca va fi o adevărată emulațiune între țările vechiul regat și între țările alăturate acum la el. Ne măgulim cu speranța, că în nobila emulațiune, Transilvania și părțile ungurene ne vom ține cu demnitate locul, și reprezentanții nostri vor fi un factor de mare importanță și hotărîtor în constituanta României mari.

Dr. Is. Marcu.

Kemal sub inspirația lui Enver cari ar dispune de aproape 300,000 oameni, o forță destul de considerabilă.

In Ungaria

dornică de pace, ministru președinte Friederich a decis convocarea vechiului parlament spre a rezolva, cu acesta, legea electorală, și spre a da un razim puternic guvernului actual în vederea tratativilor de pace ce o privesc.

Necinste. »Românul« din Arad în anul dela 8 crt. propune dlui prefect Veliciu, să scoboare de pe soclu cele două mari statui, cari sunt așezate pe strada principală, și din bronzul topit să se ridice o statuie poetului Gh. Coșbuc și un monument al Unirei.

Să ne ierte »Românul« dar propunerea aceasta e o necinste, care s'ar face memoriei marelui poet și amintirii morților pentru desrobire.

Nu suntem curioși să știm cine sunt reprezentați prin celea două mari statui din Arad, dar, după părerea scriitorului acestor șire, întrucât rămânerea lor mai departe n'ar fi o sfruntare a statului român, rămână și mai departe, atâta poate că nu pe strada principală. Dar dacă nici cum nu pot rămâne, ar fi necinstit ca din bronzul lor să ridicăm statui poetilor noștri. Nu merită Coșbuc și Unirea atâta, ca din hărnicia noastră să le facem monumente neperitoare și să nu împrumutăm dela alții și în cazul acesta chiar dela unguri? Ar fi să tăiem capetele celor 13 martiri poate și să le schimbăm cu a bravilor noștri soldați.

Necinstea asta n'o merită nici Coșbuc, nici luptătorii pentru Unire.

SITUATIA.

Sosind la Paris Sir George Mark, trimisul special al Întelegerii la București, Consiliul suprem se va ocupa de raportul ce l-a redactat asupra situației

României

și a Ungariei și astfel stăm în fața noilor soluțiuni pe cari Conferința de pace le va aduce — acum în mod definitiv — privitor la chestie Banatului și la celelalte puncte din tratatul de pace, pe cari România nu le-a putut primi.

In afacerea

Fiume

care dintre toate problemele internaționale, mai mult — se pare — că preocupă pe aliați, a sosit la Roma nota guvernului englez, redactată — contrar știrilor de ieri — în termeni amicali, în care își exprimă — cum de altcum și-a exprimat și nota colectivă a Aliatilor Adresată Italiei și Jugoslaviei — dorința, de a se pune odată capet situației provocate prin ocuparea orașului Fiume.

Cum se vor mai desfășura lucrurile, nu se poate prevedea. E curios însă, că notele amintite au sosit la Roma, în timp ce la Quirinal se subscria, prin decret, tratatele de pace dela Versailles și cu Austria, ca o dovadă a prieteniei trainice cu Aliatii, și în timp ce dela Fiume și din Jugoslavia sosesc știri despre începerea ostilităților între trupele celor 2 națiuni pe linia de armistițiu.

Bulgarii

spre a putea amana terminul pentru prezentarea contra-propunerilor la tratatul de pace, au recurs la o apucătură: demisia președintelui de Consiliu Theodoroff. Cu formarea noului guvern e încredințat Stambulinski, șeful partidului agrarian.

In Turcia,

așiderea crasă de guvern. Marele vizir, Damod Ferid pașa, a demisionat cu întreg guvernul, după ce s'a dovedit neputincios în fața mișcărilor naționaliste din Anatolia, conduse de Mustafa

Părintele Constantin Lucaciu in Satu-Mare*).

Părintele Lucaciu parohul Sătmărilor.

Zi solemnă a fost pentru noi Sătmărenii ziua de 7 Septembrie a. c., când a venit în mijlocul nostru Apostolul Neamului, marele luptător, falnicul stejar al poporului Român — Constantin Lucaciu.

Țărani și cărturari din jurul Sătmărilor sub steaguri tricolore îl așteptau impacienți din zori de zi la gară pe acela, care înainte cu 5 ani a plecat să cerșească milă pentru noi și care acum se reîntoarce triumfal, căci visul său s'a împlinit, dreptatea a învins și aici, unde acum vine — vine pe pământul sfânt al României-Mari. Părintele Constantin Lucaciu, Nenea Costică — se reîntoarce în mijlocul nostru nu numai ca un luptător al Neamului, ci ca un adevărat apostol al credinței lui Hristos, stringând la pieptul său pe credincioșii — până mai adineori orfani — din Satu-Mare, căci e parohul și arhidiaconul lor. Dumnezeu a voit, ca el, care aici a suferit mai mult pentru ai săi, el, care aici și-a început lupta aici să o continue, bucurându-se de rodirile ostenețelor sale.

Primirea.

A fost ora 9 dimineața, când între sunetele orchestrei militare sosește trenul special, din care se coboară cu pași domoli, măiestri părintele Lucaciu întinerit parcă de bucuria ce-l cuprinde... Un puternic »Ura« și orchestra încetează. Primarul orașului Augustin Ferentz îl binevestește ca pe un adevărat erou învingător, iar o drăguță fetiță în costum național îi predă un frumos buchet de flori. Răspunde părintele Lucaciu în cuvinte adânc mișcătoare, apoi într'un lung convoiu de trăsuri plecăm la biserică. Înainte, într'o trăsură, primarul orașului cu prefectul poliției, apoi, în automobil, dl. prefect Racoti cu părintele Lucaciu, urmează subprefectul, revizorul școlar și alții în vre-o 30—35 de trăsuri... Orașul arborat cu steaguri tricolore arată însemnătatea națională a zilei solemne.

Introducere. Liturghia.

La biserică un mare număr de popor aștepta în frunte cu vicarul Careilor Mari, care întâmpină pe noul mire al bisericii din Satu Mare în ușa bisericii și-apoi se începe sf. Liturghie. Pontifică părintele vicar R. Marchiș ajutorat fiind de nou

* Publicăm acest raport, deși ni-a sosit cu foarte mare întârziere.

numitul paroh, arhidiacon Constantin Lucaciu, părintele protopop A. Bălibanu, șeful tractului în care mai înainte a funcționat păr. Lucaciu apoi păr. Ardeleanu, Dr. Strâmbu, etc.

Răspunsurile le dă corul bărbătesc din Satu Mare dirigeat de dl. Cavași. După citirea s. Evanghelii se dă loc oficioasei introduceri de paroh al Satului Mare și constituirei de protopop al aceluiaș tract și arhidiacon onorar. Părintele vicar în cuvinte bine alese îl prezintă pe păr. Lucaciu pe care însă toți îl cunoaștem, toți îl primim, ca pe un adevărat părinte cu brațele deschise cuprinzându-l cu inima și sufletul nostru ca pe un apostol...

Urcând amvonul păr. Lucaciu, prin cuvinte sfinte dumnezeiești arată programul său de preot a lui Hristos și de fiu al poporului român, cerând și dela fiitorii fii sufletești ai săi, că fiind creștini buni, să nu-și uite nici de datorințele ce le au față de neam și patrie, căci numai astfel vom putea răspunde în ziua de apoi Atotputernicului: »O Doamne'n lume cât am stat — Pe tine te-am reprezentat« Liturghia să sfârșește la ora 12.

(Va urma).

Ion Virgiliu Bălibanu.

A murit un blăjan.

(Continuare din nr. 215).

Acesta a fost Luca Rusu, elevul Blajului. Al nostru a fost, căci ai noștri l-au crescut și la noi ținea mai mult. Câtă bucurie avea, de câta ori auzia vreo veste bună din Blaj. Două zile înainte de moarte îi vorbisem despre planurile frumoase ale oamenilor noștri, și mi-a zis: „părinte dragă, mi-ai dat câteva zile din viață“. Cum doriți el ca Blajul să rămână la acelaș nivel al strălucirii tradiționale, cu înțelegerea deplină a vremilor schimbate. Spunea, că e absolut necesar, ca la Blaj să se tipărească mai multe cărți religioase, pentru întărirea credinței și moralei. Regretă din suflet pe fiecare profesor de frunte, care părăsise acest centru cultural; iar, când mâna lui nu mai putea prinde condeiul, a pus pe altcineva să-i scrie unui bun prieten al său: „călugărul, nu părăsi colbul Blajului!“ Avea vorbe foarte aspre pentru preoții cari ies din biserică la slujbe mai grase, sub pretextul, că merg la oraș, ca să-și poată crește copiii. Preoții noștri de până acum au crescut la universități sute de copii, și nu au trebuit să părăsească satele. „Unirea“ încă îl poate socoti

pe iscusitul cercetător literar de omul său, căci a publicat frumoase lucrări din pana lui. Chiar în deкурсul boalei, a trimis prețioase contribuții la ziarul, pe care-l doriți să-l cetească regulat în ultimele zile.

Spovedit și cuminecat în repeșite rânduri, iar în ultimele clipe întărit cu darurile sfântului maslu, acest blăjan retras și silitor, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului la 29 Septembrie, ora 10 și jum. în conformitate cu dorința lui, a fost îngropat de un singur preot și petrecut, la sălașul de veci din cimitirul Sfânta Vineri, de bunii lui prieteni. Pomenirea lui va rămâne cu laudă în mintea celor ce l-au cunoscut!

Dr. Ioan Bălan.

Părăstas pentru Regele Carol.

Comunicăm Veneratului Cler arhidiecezan spre luare la cunoștință și împlinire ordinul înaltului Consiliu Dirigent, de cuprinsul următor:

»Sibiu 9 Oct. 1919. În 11 August 1919 se serbează la mânăstirea Argeșului părăstas pentru odihna sufletului Regelui Carol. Sunt invitate autoritățile noastre bisericești a îndrumă și preoțimea română din Transilvania, Banat și părțile Ungurene să officieze în fiecare biserică slujba părăstasului Duminecă în 12, sau, întrucât ordinul nu ar sosi la timp, în 19 Octomvrie, pentru întemeietorul Dinastiei române. *Brașișce* m. p., șeful Resortului de culte«.

Dr. Izidor Marcu m. p., vicar capitular substituit.

Informațiuni.

— **Wilson atins de alienație mentală?** — Condițiunile sănătății lui Wilson sunt alarmante. Medicii familiei sunt preocupați. Se pare că Wilson e atins de o formă violentă de alienație mentală.

Ziarele spun că dacă se prelungeste această stare a lui Wilson, prezența va trece ad-interim asupra președintelui Marshall.

Lansing a convocat un consiliu de miniștri, spre a discuta asupra eventualei instituirii a unei forțe executive, în cazul când boala lui Wilson s'ar agrava.

— **Automobilele statului la alegeri.** Ministrul de interne, colonelul a Manolescu a dat un ordin, în vârtutea căruia nu mai este permis a întrebuița automobilele autorităților publice decât numai în interes de serviciu și numai pentru nevoile administrației județului.

Nici la noi în Ardeal n'ar strica dat un astfel de ordin, pentru că azi mâne nu mai încapi de automobilele autorităților, folosite de toată lumea pentru orice nimicuri. S'au c'am ciocoit adecă și boierii noștri.

— **Remedii împotriva deprecierei coroanei.** »Renașterea Română« din Sibiu a interviat pe un cunoscut director de bancă din Sibiu, în privința aceasta, care a recomandat următoarele remedii: 1. Speculanții cu lei trebuie aspru pedepsiți, 2. stampilarea coroanelor să se isprăvească odată; 3. guvernul din București ar trebui să admită coroanele stampilate și în circulația monetară a vechiului Regat.

— **Profesoare nouă.** La liceul de fete din Blaj au fost numite profesoare nouă Dșoara Eliza Bodocan, directoara Internatului Vancean de fete, și Dșoara Emilia A. Coltor.

— **Profesorii dela Cluj.** Cetim în »Dacia« de Miercuri: Aseară la Cercul profesorilor secundari din București s'a discutat asupra numirilor făcute la Universitatea din Cluj și în învățământul secundar din Ardeal. Părerea generală a fost că, în interesul unificării învățământului în România Mare și pentru a se asigura cea mai bună recrutare a corpului didactic în Ardeal, să se intervină la Ministerul Instrucției să nu confirme numirile făcute de Consiliul dirigent. Discuția va continua în ședința de Marți, 7 Oct. ora 5, când se va redacta un memoriu.

— **Peste două mii de ofițeri, preoți și intelectuali au omorit bolșevicii în Budapesta,** dupăcum anunță ziarele ungurești.

— **„Români puturoși“**, această expresie, folosită până acuma de foștii noștri stăpânitori, o întrebuițează astăzi jidanii din chiar Capitala României Mari la adresa noastră.

Dl. Stan Istrate scrie adecă în »Neamul Românesc«, că aceasta au făcut-o mai zilele trecute niște negustori evrei față de câțiva cetățeni, cari nu înțeleseseră să plătească prețul de speculă nerușinată, cerut de acești odioși indivizi.

Și nici un baston nu s'a ridicat, iar magazinul a rămas absolut neatins.

APARE SUB ÎNGRIJIREA UNUI COMITET.

Redactor responsabil: IULIU MAIOR.

Numărul cenzurat de: Ioan Moldovan.